

Oversigt over Plantesygdomme.

208. — August 1935.

Kronrust var lige før Høst ret udbredt paa Havre, hvor den i sent-saaede eller tvemodne Marker anrettede en Del Skade.

Gule Blade i Runkel- og Sukkerroemarkerne er endnu ikke ret fremtrædende og gennemgaaende sjældnere end i de to nærmest foregaaende Aar. Tørken har skadet Roerne og bevirket en Del Nedvisning; enkelte Steder synes de gule Blade at komme paa den friske Top, som kommer efter Regnen d. 29. August.

Kaalbrok er ikke værre end sædvanlig, men Tørken har gjort dens Hærgninger mere synlige.

Kaallusene viste sig sent i Aar, men Tørken fremmede deres Udvikling, saa Markerne ofte blev meget slemt medtaget. 35 Indberetninger lyder paa alvorlige Angreb. Forhaabentlig standses Ødelæggelsen af Regnen. I Haverne er Kaalormene begyndt at gøre Skade, og lokalt er Kaaluglens Larve talrig.

Krusesygen er almindelig udbredt, men Tilstanden har ikke forværret sig i August, hvor det tørre Vejr har hæmmet Bakteriosens Udvikling.

Bladrullesyge og Mosaiksyge er ret stærkt udbredt i Kartoffelmarkerne, selv i Nord- og Vestjylland, paa Steder, hvor man ikke gør noget for deres Bekæmpelse.

Kartoffelskimmelen har været usædvanlig godartet i Aar, det tørre Vejr har holdt den nede.

For tidlig Nedvisning af Kartoffeltoppen er set i flere Egne af Landet, uden at det har været muligt at konstatere nogen Sygdom i Planterne. Sandsynligvis har Tørken været den vigtigste Aarsag hertil.

Kartoffelbrokken fortsætter sin Fremtrængen over Landet, den er i August fundet ved Herlufsholm (Næstved), Aarø (Assens), Volk Mølle (Randers), Grejsdalen (Vejle), paa Thyholm, og i Sønderjylland ved Gram, Jægerup, Hjerpsted og Rejsby.

Kartoffelaalen er fundet nye Steder i Sønderjylland og paa Amager.

Knopormene er ogsaa ret sent paa Færde. Der er talrige Angreb, men i Marken er Skaden sjældent af større Betydning. Gnav i Kartofler er almindeligt, og i Haver er der gjort en Del Skade paa Køkkenurter og Prydplanter.

Gul Frugtskimmel (tidligere kaldt Kærnefrugtskimmel) findes som sædvanligt en Del paa Æbler, Pærer og Blommer paa denne Aarstid, men Angrebet er ikke særlig ondartet i Aar.

Adskillige Steder har Graapære og enkelte Steder Grev Moltke faaet brune, tørre Blade paa Grund af Tørke og maaske ogsaa noget af Varme.

Vinnemeldug er almindelig og bør til Vinter bekæmpes ved Afbarkning af Stokkene og Sprøjtning med Svovlkalk 10:90.

Paa Frugttræerne er Angreb af »Rødt Spind« ofte meget stærkt, ogsaa her har Tørken gjort sin Virkning. Som tidligere meddelt er Angreb af Æblevikleren meget almindelige og usædvanlig slemme i Aar. Den sædvanlige Sprøjtning med Blyarsenat efter Blomstringen har ikke kunnet holde Angrebet nede.

Pludselig Nedvisning af Agurker er iagttaget adskillige Steder i Sorø og Holbæk Amter og paa Lolland-Falster. Ellers synes dette Fænomen ikke at være almindeligt i Aar i Modsætning til i Fjor, da Planterne pludseligt visnede paa adskillige Marker Landet over.

Lyngby, 9. September 1935.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Der er for August modtaget 62 Indberetninger; endvidere er der besvaret 375 Forespørgsler.

KORN.

Kronrust (*Puccinia lolii*) er lige før Høst set i usædvanlig ondartet Grad, særlig paa sentsaaet, tvemoden Havre, ved Skuderløse (K. Møller), Glumsø, Næsgaard, Lyngby, Kolding (Jes Nielsen), Horsens (C. A. Nørholm), Aabenraa (P. Rasmussen) og ved Aalborg (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Sidstnævnte oplyser, at Angrebet gjorde Havren uanvendelig til Skærehavre. Ingen af Indberetterne meddeler noget om Fund af Kronrustens anden Værtplante, Vrietorn, enkelte endog, at den ikke var til at finde i Nærheden. Det er ikke let at sige, hvor megen Skade Rusten gør; men det er sikkert ikke saa galt, som det ser ud til, da det er de seneste og daarligste Planter, som angribes.

ROER.

Gule Blade hos Runkel- og Sukkerroer omtales af 40 Indberettere, deraf meddeler de 21, at Sygdommen ikke er set, eller at de gule Blade udelukkende skyldes Tørken, som varede hele August Maaned til d. 29. De øvrige skriver om Sygdommen, at den er begyndt at vise sig pletvis i Markerne efter Midten af Maaneden, men gennemgaaende meget svagere end i Fjor. Den er fremme paa Tjele (Sven Johansen), i Kertemindeegnen, stærkest paa let Jord (T. K. Ladegaard), ved Nyborg (A. Jørgensen), paa Samsø, paa Lolland, hvor den er mindst tydelig efter stærk Gødskning (H. H. Holme Hansen), det samme gælder Odsherred, hvor den ikke kommer efter rigelig Chilesalpetergødskning (J. A. Kofoed). Ved Tystofte er den slet ikke at se, hvor der er gødet stærkt med Ajle (H. Bagge). I Rougsø og en Del af Sønderhald Herred begyndte den at brede sig i August Maaned sidste Uge, det maa befrygtes, at Roerne ikke vil kunne udnytte den Regn, der nu er kommet (Johs. Nyholm). Ved Vejen, Brørup og Holsted kommer der gule Blade paa Roerne ved Gengroningen efter Nedvisning paa de mere tørre Partier af Markerne (Johs. Dons Christensen).

Lyspletsyge, Manganmangel, var der et stærkt Angreb af paa en Gaard i Valby ved København, Jorden er god Lerjord, lidt dyndagtig og klæg, den er gennem mange Aar blevet kalket for stærkt med kalkholdig Kloakgødning, saa alle Afgrøder ødelægges af Lyspletsyge. Der har aldrig kunnet avles ordentlig Roefrø før nu i Aar, da Markerne fik Mangan-

sulfat. Det har gjort Underværker paa Sukkerroefrøet. Hosstaaende Billede viser Forskellen paa behandlede og ubehandlede Planter, de sidste begyndte at skyde tynde Stængler og blomstre, da de sunde var ved at modne Frøet; de lyspletsyge Planter naar derfor aldrig at udvikle ordentlig Frø.

Bedens Tørforraadnelse, Bormangel, omtales som ret ondartet i nogle Marker ved Hellevad (P. Rasmussen); iøvrigt foreligger ingen Meddelelser om denne Sygdom.

Rodbrand (*Pythium* og fl. a. Svampe) har paa Lolland-Falster flere

Sukkerroe-Frøplanter, tv. angrebet af Lyspletsyge, th. behandlet med Mangansulfat.

Steder frembragt bare eller næsten bare Pletter i Sukkerroemarkerne, hvor Reaktionstallet ligger under 7, ofte hvor Fosforsyretallet samtidig ligger lavt (H. H. Holme Hansen).

Kaalbroksvamp (*Plasmidiophora brassicae*) omtales i 40 Indberetninger, deraf lyder kun de 4 paa stærkere Angreb end sædvanlig, de er fra Allingaabro, Lemvig, Nyborg og Sønderjylland, 14 Beretninger omtaler den som værende af samme Styrke som Aarene forud, endelig er den slet ikke bemærket ved Tystofte, Studsgaard og paa Lolland. Alle Indberetterne er enige i, at Bangholmroerne angribes mere end Wilhelmsburgerne, men selv disse kan blive slemt medtagne, hvor Smitten er stærk.

Dette er fortrinsvis paa kalktrængende Jord, Forpløjninger, og hvor man har gødet med smittet Krybbeaffald. Konsulenterne Fr. Nielsen, Haderslev, og J. A. Kofoed, Vig, anbefaler at saa Sukkerroer, Tystofte VII, i Forpløjningerne. Adskillige nævner det korsblomstrede Ukrudts Skadelighed med Hensyn til at vedligeholde Kaalbroksmitten.

Meldug (*Erysiphe communis*) er iagttaget ved Skælskør paa baade Kaalroer og Turnips (H. Wraae-Jensen), det samme er Tilfældet ved Ringsted, hvor der er tydelig Forskel i Angrebsstyrken hos forskellige Turnipsstammer i Forevisningsmarken. Stærkest angrebne er Østersundum og Majturnips, svagere Angreb ses paa Høstturnips og Bortfelder, medens Yellow Tankard, Dales og Grey Stone kun er svagt angrebne (M. Bundgaard). Ved Tystofte er Wilhelmsburgerstammerne svagere angrebet end Bangholmstammerne (H. Bagge).

BÆLGPLANTER.

Hestebønnerust (*Uromyces fabae*) har ved Statens Marskforsøg angrebet Hestebønnerne meget stærkt, den tyske Schlanstedter Bønne er der mere modtagelig end den hollandske Vierboonen (Tind Christensen).

KARTOFLER.

Bladrullesyge og Mosaiksyge findes der en hel Del af i Nordthy, endog stærke Angreb (F. C. Frandsen). Det samme gælder om Hads Herred, hvor det opgives, at Læggematerialet skifter hvert 2.—3. eller 4. Aar (Marius Kristensen). Paa Vardeegnen har Konsulent A. Pedersen undersøgt over 100 Marker, hovedsagelig med Sorten Up to date, og fundet tydelige Angreb af Bladrullesygen paa oftest 1 à 2 % af Planterne, men undertiden 5—6 %. Det viser, at selv i de af Naturen med Hensyn til disse Sygdommes Bekæmpelse begunstigede Egne har man Sygdommen i alt for stor Udstrækning. Der er endnu nok at tage fat paa, før Kartoffelmarkerne er fri for Virussygdomme. Paa Skælskøregnen er det dog meget værre: »Sunde Kartoffelmarker er næsten en Sjældenhed, mange er saa medtagne af Bladrullesyge, at Angrebsprocenten nærmer sig 100. Kravet om gode Fremavlsstationer bliver større og større« (H. Wraae-Jensen).

Kartoffelskimmelen (*Phytophthora infestans*) har i August Maa-ned næsten ikke været til at finde, det tørre Vejr beskyttede Planterne langt bedre end nogen Sprøjtning. Ved Esbjerg blev den efter grundig Gennemgang af talrige Marker kun fundet i een med King Edward d. 2. August (K. Jakobsen). Paa Vardeegnen lykkedes det efter Gennemsyn af over 100 Marker kun at paavise den i en enkelt med Up to date, i ingen andre, hverken tidligere eller sildige Sorter, var der Spor af den (A. Pedersen). Ganske lignende Beretninger lyder fra Nordsjælland og andre Egne af Landet: Kartofflerne visner, undertiden af Tørke, men Skimmel findes ikke. En saadan gunstig Eftersommer maa dog ikke vænne Folk af med at sprøjte Kartoffelmarkerne, der skal nok igen komme fugtige Perioder, og da vil Skimmelen tage haardt fat paa de usprøjtede Planter, det ved vi af Erfaring.

Storknoldet Bægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) angreb paa Toftlundegnen Kartofflerne i en Mark paa høj, tør Jord, dens store Sclerotier fandtes inde i de hule Stængler (Fr. Heick).

For tidlig Nedvisning af Kartofflerne berettes der om fra: Brande (P. Trosborg), Kalundborg (A. M. Frederiksen) og Nordsjælland (H. E. Jensen). Sidstnævnte skriver: »Dette ser man hyppigt uden at kunne paa-vise de almindelige Sygdomme. I mange Tilfælde er Aarsagen maaske Kalimangel i andre vistnok en Sygdom, som følger Læggematerialet. I Planteavlsforeningens Forevisningsmark visnede Toppen i den sprøjtede Del 4 à 5 Uger efter Sprøjtningen, medens den usprøjtede stadig holder sig grøn«. Foruden Kalimangel kan Tørken og i Forbindelse hermed Rod-filtsvamp paa Stængler og Rødder maaske være Aarsag til Nedvisningen; udover et enkelt Tilfælde af Kransskimmel er det ikke lykkedes os at finde andre.

Ved Aalborg visnede Kartofflerne paa Humusjord i Kær og Enge ned til midt paa Stænglerne efter en Frostnat (J. Chr. Andersen-Lyngvad).

Bakteriose. I Sortsforsøg ved Toftlund (Fr. Heick) og i Lyngby er en hel Del Kartoffler ved Optagningen gaaet i en blød, graalig, stin-kende Forraadnelse, som ikke skyldes Sortbensyge. Mærkelig nok var det i den tørre Tid, før Regnen kom.

Kartoffelbrokken (*Synchytrium endobioticum*) bliver ved at brede sig stærkt, i sidste Maaned nævnte vi 9 nye, smittede Lokalteter, denne Gang er der 9 andre, det er: Herlufsholm (Næstved), Aarø (Assens), Volk Mølle (Randers), Grejsdalen (Vejle), Thyholm og i Sønderjylland: Gram, Jægerup, Hjerpsted og Rejsby. I intet af de tidligere Aar har Kartoffelbrokken bredt sig saa stærkt, den Tid nærmer sig derfor, hvor man — i hvert Fald ved Havedyrkning — helt maa forlade de gamle, modtagelige Kartoffelsorter og udelukkende avle de immune, hvoraf der findes talrige udmærkede Spisekartofler. At Sygdommen overordentlig hurtigt kan blive ondartet, viser en Iagttagelse fra Tambo Huse paa Thyholm: »hvor der i Fjor syntes at have været et enkelt Angreb, er Kartoffelbrokken i Aar fundet paa en Mark paa ca. 1. Td. Ld. og i fire Haver med meget stærke Angreb paa næsten hver eneste Top« (A. K. Roelsgaard).

OLAF NIELSEN.

FRUGTHAVEN.

Gul Frugtskimmel (*Monilia fructigena*), som man tidligere kaldte Kærnefrugtskimmel, findes som sædvanlig paa denne Aarstid en Del paa Æbler, Pærer og Blommer. Der er i ingen Tilfælde iagttaget Angreb paa Frugterne af Graaskimmel (*Monilia laxa*). Det er af den største Betydning for Frugtskimmelens Optræden paa Lageret, at Frugterne plukkes forsigtigt og hurtigst muligt stilles køligt.

Priksyge paa Æbler ses ikke saa meget som sidste Aar, men Sygdommen kan jo komme senere (Verner Nielsen).

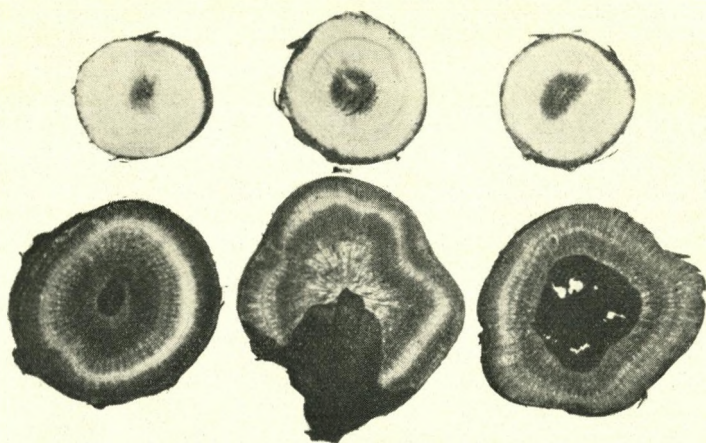
Fra Nr. Bork skrives, at gamle Frugttræer i mange Tilfælde har mistet omtrent alle Bladene (S. M. Sørensen).

Fra adskillige Lokalteter har vi modtaget brune, tørre Pæreblade især af Graapære, i enkelte Tilfælde ogsaa af Grev Moltke. Dette Fænomen er nu set en Del i de sidste tre Aar, det maa især tilskrives Tørke, maaske ogsaa høj Temperatur paa enkelte Dage.

Ved Horsens er der i stille Vejr faldet en Del smaa Æbler ned i August (Chr. A. Nørholm).

Ved Hornslet er Sten i Pærerne almindelig særlig paa Tongres, Marie Louise og Louise bonne (K. M. Hove).

Vinmeldug (*Uncinula necator*) er almindelig. Hvor den findes, bør den yderste Bark fjernes til Vinter og Stokkene sprøjtes omhyggeligt med Svovlkalk 10:90.

Syge Rabarberrodter.

KØKKENURTER.

Løgskimmel (*Peronospora Schleideni*) er fundet i stærkere eller svagere Grad paa Varde-Esbjergeggen, Nr. Bork, Pjedsted og ved Skive, hvor Skallotter var ødelagte allerede midt i Juli. Herfra foreligger Meddelelse om godt Resultat af Sprøjtning 2 Gange med Bordeauxvædske (J. C. Myrhøj). Fra adskillige Lokalteter meldes der, at Løgskimmelen har været uden Betydning.

Der er blevet forespurgt, om der i Aar er iagttaget en pludselig Nedvisning af Agurker, et Fænomen, som var uhyre udbredt i August i Fjor. 14 Indberettere bemærker, at der i Aar ingen Tilfælde er set, eller at de har været saa faa, saa det ingen praktisk Betydning har faaet. En Del Steder har Agurkerne hængt om Dagen paa Grund af Tørke, inden Regnen kom.

I Sorø og Holbæk Amter har Nedvisningen været almindelig sidst i August (E. Christensen). Paa Lolland-Falster er det set adskillige Steder (G. Jensen) og paa en enkelt Lokaltet paa Fyn (P. Wad).

Fra Skive klages der over, at Frilandsagurkerne er bitre (J. C. Myrhøj).

Rabarber med syge Rødder har været udbredt i store Rabarberkulturer paa Amager og ved Lyngby. Rødderne bliver bløde indvendig, og Planterne gaar ud. Det er muligvis en Bakteriesygdom, og det maa fraraades at tage Planter fra saadanne syge Arealer til Nyplantning.

ANNA WEBER.

KORN.

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*) har gjort Skade i mange Marker paa Sjælland og Lolland-Falster. Baade fra Nordjylland og Sønderjylland meldes, at Hveden i en Del Tilfælde har skuffet ved Tærskningen, og at Hvedemyggen er en af Aarsagerne hertil.

BÆLGPLANTER.

Kløveraal (*Tylenchus dipsaci*). Der foreligger Meddelelser om nye Angreb, og Tørken har forværret Skaden betydeligt.

Bladlus (*Brachycaudus helichrysi*) optraadte i enormt Antal i Rødkløverhoveder paa visse Lokalteter. Denne Art, der hidtil har været lidet paaagtet, fortjener sikkert Opmærksomhed og kan ved sin Levevis i Blomsterhovederne gøre større Skade end den almindelige Ærtelus (*Macrosiphum pisi*), der særlig lever paa Blade og Stængler.

Sækmøl (*Coleophora* sp.). Under vort Arbejde for at udrede Kløversnudebillernes Biologi og finde Midler til deres Bekæmpelse, fandt vi i et Par Rødkløvermarker paa Stevns et overordentlig stort Antal Sækmøl-Larver i Blomsterhovederne. Larverne, der sidder i et sæklignende Hylster dannet af Plantedele, gnaver af Frugterne og beskadiger Frøanlæg og Frø. Larverne kunde findes i næsten hvert Hoved og gjorde sikkert betydelig Skade i de paagældende Tilfælde. Arten vil senere blive bestemt og dens Livsforhold undersøgt nærmere.

KORSBLOMSTREDE.

Kaallus (*Brevicoryne brassicae*). Angrebene er kommet sent i Aar, men Tørkeperioden har fremmet Lusenes Trivsel, saa Markerne ofte er slemt medtaget. 18 Indberetninger lyder paa ingen eller svage Angreb, medens der i 35 Tilfælde skrives, at Lusene optræder i alvorlig Grad. Den sidste Tids Regnbyger har dog gjort god Gavn. Ogsaa i Haverne har Lusene været slemme. I nogle Tilfælde har man med godt Resultat sprøjtet Rosenkaal med Nikotin plus Sæbe. Den sædvanlige Styrke (0,1 %) er dog næppe tilstrækkelig. Pudring bør ogsaa forsøges. Som sidste Aar har det vist sig, at Bangholm angribes mere end Wilhelmsburger. Angrebene optræder pletvis. Fra Nyborg skrives, at der kun er set meget stærke Angreb, hvor der er Frømarker i Nærheden (A. Jørgensen).

Kaalorm (*Pieridae*) er begyndt at gøre Skade, som navnlig i Haverne har været følelig en Del Steder. I Marken er Skaden endnu ringe, dog meldes der om Angreb i Kaal lagt ud til Frø (K. C. Hansen).

Kaaluglen (*Mamestra brassicae*) optræder talrigt i Hovedkaal ved Lyngby.

Kaalmøl (*Plutella cruciferarum*). Ved Esbjerg har Larverne gennemhullet Bladene af Kaal og tildels Roer meget slemt (E. Christiansen).

Krusesyge (*Contarinia nasturtii*) var allerede i Juli Maaned meget udbredt, og Hjerteforraadnelsen var bemærket mange Steder. Sygdommen synes dog ikke at have bredt sig nævneværdigt i August Maaned, og det tørre Vejr har virket hæmmende paa Bakteriosen, men nu er det jo muligt, at den megen Regn igen kan bevirke, at Billedet forandres. Om ualmindelig stærke Angreb i tidligt saaede Roer paa bedre Jorder meldes fra Nordslesvig (P. Rasmussen).

Kaalfluellarver (*Chortophila brassicae*). De fleste Beretninger lyder paa svage Angreb eller »Angreb som sædvanlig«. Der skrives dog om en Del ondartede Angreb paa Kaalen, saaledes fra Vejle, hvor man vandede med Sublimat, som virkede bedre end Karbolineum (K. M. Hove). Lignende Resultater er man kommet til paa Sjælland (K. C. Hansen).

BEDER.

Knoporm (*Agrotis spp.*). Angrebene er i Aar afgjort svagere end sidste Aar, men dog ret udbredt. De er gennemgaaende blevet bemærket ret sent, og Larverne er ofte paafaldende smaa. Om virkelig alvorlig Skade i Roemarkerne foreligger hidtil ingen Indberetninger.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris*). Ved Nysted fandtes et stærkt Angreb i en Mark med Sukkerroer (5 ha) op til Skov (H. H. Holme Hansen).

KARTOFLER.

Kartoffelaal (*Heterodera schachtii*) er i Sommer fundet følgende Steder i Sønderjylland: Gerup, Tinglev, Vojens, Bollerslev og Haderslev. Ogsaa paa Amager er der fundet nye, smittede Marker, saa der kan næppe være Tvivl om, at Kartoffelaalens Udbredelse er meget større end oprindelig antaget. Aalen er hidtil kun fundet paa Jorder med Kartoffel dyrkning Aar efter Aar. Hvor der findes et fornuftigt Sædskitte, kan Aalen ikke faa Betydning.

Knoporme (*Agrotis spp.*) har ofte gnavet Kartofflerne ret stærkt.

FRUGTTRÆER.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Det tørre Vejr har begunstiget Midernes Trivsel, saa Angrebene mange Steder maa karakteriseres som overordentlig stærke. Den gode Virkning af Sommer-sprøjtning med Svovlkalk bemærkes i talrige Tilfælde.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*) har været ualmindelig slem i Aar, og de fleste Indberetninger lyder paa alvorlige Angreb. Den sæd-

vanlige Sprøjtning med Blyarsenat efter Blomstringen har i mange Tilfælde vist sig at være utilstrækkelig. Aarsagen er muligvis den, at Æglægningen har fundet Sted over en længere Periode end ellers.

KØKKENURTER.

Knoporme (*Agrotis spp.*) har gjort Skade paa Kaal samt Porre og andre Planter i Køkkenhaven.

PRYDPLANTER.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris*) har ved Sorø angrebet Chrysanthemum og skadet 40—50 % af Bestanden (Verner Nielsen).

Rhododendrontæger (*Stephanitis sp.*). Angreb er fundet flere Steder i Aar. I Nordsjælland var en stor Gruppe Planter, der stod midt paa en Plæne, ondartet angrebet.

Knoporm (*Agrotis spp.*) har en Del Steder gnavet stærkt paa Chrysanthemum, Stenhøjsplanter m. m. Fra Slagelse meldes, at Udstrøning af Cryocid-Klid har hjulpet i de fleste Tilfælde (A. Sauer).

PROSPER BOVIEN.

